

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžak/13/2020
Identifikačné číslo spisu: 1020200689
Dátum vydania rozhodnutia: 24.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1020200689.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): D. H. O. O.-O., nar. XX.XX.XXXX, Jemenskej štátnej príslušnosti, t.č. pobytom K. XXXX/X, D., právne zastúpený: Liga za ľudské práva, občianske združenie, so sídlom Račianska 80, 831 02 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková 6, 812 72 Bratislava, o správnej žalobe vo veciach azylu, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8SaZ/3/2020-40 zo dňa 15. júla 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8SaZ/3/2020-40 zo dňa 15. júla 2020 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného ČAS: MU-PO-118-96/2018-Ž zo dňa 10. marca 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi priznáva právo na úplnú náhradu trov konania voči žalovanému.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-118-96/2018-Ž zo dňa 10. marca 2020 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 480/2002 Z.z.“) neudelil sťažovateľovi azyl.

2. Z odôvodnenia vyplynulo, že sťažovateľ, ktorý má na území SR t. č. udelenú doplnkovú ochranu, požiadal o udelenie medzinárodnej ochrany dňa 04.05.2018, po prilete na Slovensko z egyptskej Hurghady. Vo vstupnom pohovore uviedol, že nebol nikdy trestne stíhaný ani odsúdený, nebol členom žiadnej politickej strany či hnutia, vojenskú službu v krajine pôvodu nevykonával, v žiadnych

ozbrojených zločkách neslúžil a problémy s políciou, armádou či inými oficiálnymi zločkami štátu nikdy nemal. V roku 2010 ukončil bakalárske štúdium v oblasti telekomunikácií na Inžinierskej a technologickej fakulte Multimediálnej univerzity v Malajzii a po jeho absolvovaní vystriedal niekoľko zamestnaní, resp. podnikal vo vlastnej firme. Od roku 2014 až do odchodu z Jemenu pracoval na oddelení riadenia personálnych rizík v nemeckej humanitárnej a rozvojovej organizácii GIZ v meste Sanaa a v súvislosti so svojou prácou nečelil žiadnym problémom.

3. Z Jemenu sťažovateľ vycestoval z dôvodu obavy o život kvôli nepokojom, spolu so svojou maloletou dcérou a manželkou. Cestoval na svoj jemenský cestovný doklad a diplomatický pas svojej manželky, v ktorom bol zapísaný spolu so svojou maloletou dcérou. Na diplomatický pas mohli vycestovať len do troch krajín: na Slovensko, do Českej republiky alebo do Maďarska, kam pôvodne plánovali vycestovať, ale z Istanbulu ich tam nechceli pustiť a tak sa rozhodli pre Slovensko.

4. Sťažovateľ je členom rodu Hášimovcov, ktorí odvodzujú svoj pôvod od rodovej línie proroka Mohameda, na základe čoho je považovaný za prívrženca jednej z bojujúcich strán v jemenskom konflikte, Husíjov, ktorí ho považujú za spojenca a chceli aby zanechal zamestnanie a nepracoval pre neveriacich cudzincov a pridal sa k nim a spolupracoval s nimi. Obviňovali ho, že pre cudzincov pracuje ako agent, kontaktovali ho, vyhrážali sa mu telefonicky, zastavovali ho na ceste, čo vnímal ako znepríjemňovanie života. V priebehu novembra a decembra 2017 ho trikrát telefonicky kontaktovali neznáme osoby s výzvami, aby sa k nim pridal, dňa 02.02.2018 ho počas cesty z práce zastavil pick up značky Toyota, z ktorého vystúpili dvaja ozbrojenci, povedali, že voči nemu ešte nepoužili žiadne násilie, ale radili mu, aby sa pridal k nim, pýtali sa ho či stále pracuje pre agentov, čím pôsobí proti nim. Potom mu opäť volali a o dva dni dostal list, že sa má pridať k bojom na frontoch. O ďalšie dva dni ho pred jeho domom znovu zastavili ozbrojenci na aute značky Toyota a pýtali sa ho, či list obdržal a musel im ho odovzdať. Po tomto incidente išiel podať oznámenie na políciu, ktorá ho však neprijala. Domnieval sa, že tak postupovali preto, že sami sú prívrženci Husíov. Obrátil sa preto na Ministerstvo pre ľudské práva, kde mu povedali, že jeho sťažnosť môžu odstúpiť prokurátorovi, čo napokon aj zrealizovali listom zo dňa 01.04.2018. Domnieval sa, že Husíovia mu neublížili, resp. nasilu ho neodvliekli preto, lebo pochádza zo známej rodiny a snažili sa ho presvedčiť na spoluprácu, pretože ho považovali za jedného z nich. Aj napriek tomu sa obával, že by sa niečo mohlo stať a preto sa rozhodol z krajiny vycestovať. Vyhlásil, že o medzinárodnú ochranu na Slovensku požiadal z dôvodu bezpečnostnej situácie v Jemene, kde panuje neistota a bombardovanie, Husíovia by sa mu mohli naďalej vyhrážať a znepríjemňovať mu život. V prípade ich porážky mal obavy z prenasledovania režimom prezidenta Hádího. Iné dôvody v žiadosti neuviedol.

5. Žalovaný vydal dňa 07.12.2018 rozhodnutie ČAS: MU-PO-118-46/2018-Ž, ktorým sťažovateľovi azyl neudelil ale poskytol mu doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. O správnej žalobe proti tomuto rozhodnutiu rozhodol Krajský súd v Košiciach tak, že ju zamietol. Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe podanej kasačnej sťažnosti rozsudkom sp. zn. 10Sžak/13/2019 zo dňa 21.08.2019 zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach tak, že rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení azylu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalovaný následne vykonal doplňujúci pohovor so sťažovateľom, zaobstaral si informácie ku krajine pôvodu a lekárske správy, resp. informácie o zdravotnom stave sťažovateľa. Poukázal na sťažovateľovu výpoveď počas doplňujúceho pohovoru dňa 17.12.2019, v ktorej uviedol, že nikdy nebol v krajine pôvodu, ani na Slovensku liečený, netrpel žiadnymi psychickými či fyzickými zdravotnými problémami a ani v súčasnosti sa nepodrobuje žiadnej odbornej liečbe. Vyjadril sa aj k bratovi, ktorý nečelil žiadnym problémom, nakoľko nie je spoločenský, udržiava málo kontaktov, je od neho o päť rokov mladší, nemá žiadne pracovné skúsenosti, príležitostne pracuje pre miestnu charitatívnu organizáciu, zabezpečujúcu distribúciu zahraničnej humanitárnej pomoci a nie je zaujímavý ani z hľadiska vzdelania (má vyštudovaný medzinárodný obchod). Tiež uviedol, že pre Husíov bol zaujímavý najmä preto, že ako Hášimovec je jedným z nich a aj keď zastávajú názor, že dosiahnuté vzdelanie patrí národu a nikomu cudziemu, bol pre nich zaujímavý z titulu odbornosti - telekomunikačného inžiniera. Domnieval sa, že na spoluprácu ho Husíovia verbovali možno z dôvodov šifrovania alebo práce s internetom, pre potreby kódovania a

dekódovania, práce s radarmi či pre potreby produkcie zariadení pracujúcich na báze elektronických obvodov. V liste, ktorý mu odovzdali bolo, že potrebujú jeho služby a mal by slúžiť vlasti. Keďže v kontakte a komunikácii s nimi dlhodobo nebol, nevedel čo presne od neho žiadali. Rýchlo sa však rozhodol, že Jemen opustí. Iné dôvody žiadosti neuviedol.

7. V rozhodnutí žalovaný uviedol, že z výpovede sťažovateľa je zrejmé, že v krajine pôvodu nikdy nečelil absolútne žiadnym problémom zo strany štátu, v ktorom nebol nikdy trestne stíhaný ani väznený, politicky sa neangažoval, nebol členom politickej strany, hnutia či obdobnej organizácie, z čoho jednoznačne vyplýva, že objektívne nebol vystavený žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych zložiek pred vycestovaním z krajiny pôvodu, čo napokon sám svojimi vyhláseniami potvrdil. Krajinu pôvodu opustil legálne, na svoj platný cestovný doklad, resp. na diplomatický pas svojej manželky, a to bez akýchkoľvek problémov.

8. Vo vzťahu k neštátnym pôvodcom žalovaný konštatoval, že snaha o naverbovanie sťažovateľa sama o sebe nepredstavuje prenasledovanie. Z výpovede sťažovateľa je zrejmé, že od februára až do 21. apríla 2018, kedy opustil Jemen, nečelil žiadnym pokusom o kontaktovanie jeho osoby Husíjmi a okrem týchto údajných pokusov o jeho naverbovanie, žiadnym iným konkrétnym problémom nečelil ani on a ani jeho najbližšia rodina (manželka a dcéra). Krajinu pôvodu teda neopustil pred bezprostredne hroziacim nebezpečenstvom prenasledovania. Ak sťažovateľa zástupcovia Husíov skutočne kontaktovali s tým, aby sa k nim pridal, išlo o predstaviteľov jedného z aktérov prebiehajúceho vnútroštátneho konfliktu, do ktorého sú zapojení aj zahraniční aktéri a teda subjektívne mohol pociťovať obavu a strach o svoju bezpečnosť, čo však možno len s ťažkosťami vyhodnotiť ako prenasledovanie.

9. Žalovaný poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie zo dňa 17.12.2018, v ktorom pripustil možnosť pociťovania danej situácie v rámci reálií panujúcich v Jemene, poznačených vnútroštátnym konfliktom a humanitárnou krízou, ako istú formu nátlaku na osobu sťažovateľa. Objektívne však nebol vystavený žiadnemu prenasledovaniu neštátnymi zločkami z azylovo relevantných dôvodov a konanie Husíov nemožno považovať za prenasledovanie.

10. Za neadekvátne považoval rozvíjanie úvah zo zrušujúceho rozsudku Najvyššieho súdu v stanovisku pred vydaním rozhodnutia, v ktorom sa právna zástupkyňa sťažovateľa účelovo domáhala skúmania psychických dôsledkov, resp. traumy z prenasledovania sťažovateľa, nakoľko takúto požiadavku počas celého konania nikdy nevzniesla a u sťažovateľa neboli identifikované žiadne prejavy naznačujúce akékoľvek zdravotné alebo psychické problémy.

11. K otázke dôveryhodnosti sťažovateľa žalovaný zdôraznil, že v konaní plne vychádzal z jeho výpovedí a odôvodnenie rozhodnutia nebolo založené na spochybňovaní dôveryhodnosti jeho osoby, či výpovede avšak spojitosť jeho údajných problémov v krajine pôvodu s niektorým z dôvodov uvedených v § 8 zák. č. 480/2002 Z.z. nezistil. Zdôraznil, že konzistentnosť výpovede z hľadiska obsahu ešte sama o sebe nezakladá právo na udelenie azylu, resp. neznamená, že osoba spĺňa podmienky pre jeho poskytnutie, pretože ak aj podporená informáciami o krajine pôvodu, automaticky nepreukazuje objektívnu opodstatnenosť obavy z prenasledovania z azylovo relevantných dôvodov.

12. Vyhodnotenie sťažovateľovej situácie právnou zástupkyňou ako politické prenasledovanie spojené s dôvodom náboženským, resp. etnickým, označil žalovaný ako rozširovanie dôvodov žiadosti a účelový konštrukt nemajúci oporu v samotnej žiadosti o azyl a ani v jeho výpovediach, ktorý je už vo svojej podstate nelogický, keďže žalobca pochádza z mesta Sanaa, v severnej časti krajiny, ktoré je pod kontrolou Husíov a sám je Hášimovec (Zaidi).

13. V súvislosti s princípom „in dubio pro reo“ a všetkými do konania predloženými dôkazmi o Jemene žalovaný uviedol, že ani z jednej informácie doloženej právnou zástupkyňou nevyplýva, že by v prípade zadržaných humanitárnych pracovníkov, či iných odporcov Husíov išlo o Hášimovcov, resp. príslušníkov hášimovskej rodovej línie a nepreukázala tak, že by Husíovia zadržovali, či mučili osoby s rovnakým pôvodom a konfesiou. Napokon sám sťažovateľ síce uviedol, že ho Husíovia verbovali na

spoluprácu a pýtali sa ho, či pracuje pre zahraničných agentov, na druhej strane sa však len domnieval, čo by pre nich mal robiť, resp. ako by ich spolupráca mala vyzeráť, pretože ich presné požiadavky nepoznal, v kontakte a komunikácii s nimi dlhodobo nebol a k žiadnym detailom ich spolupráce neprišlo. Aj z prekladu listu Ministerstva ľudských práv adresovaného generálnemu prokurátorovi v súvislosti s jeho sťažnosťou na to, že ho kontaktovali ozbrojené skupiny vyplýva, že nevedel uviesť motívy, resp. príčiny takéhoto konania. Pravdou je, že nie absolútne všetci Hášimovia či Zaidi podporujú Husíov a s predlžujúcim sa konfliktom v Jemene sa medzi Husíami tvoria rôzne vnútorné prúdy. Podľa článku publikovaného dňa 05.09.2019 na stránke Diwan, verejné informácie o sporoch medzi jednotlivými prúdmi alebo členmi Husíov sú zriedkavé, k niekoľkým však došlo a pramena najmä z toho, že rodina Houthi dosadila na kľúčové mocenské a politické pozície, predtým obsadené Hášimovcami zo Sanaa, Hášimovcov z provincie Sadah, čo vyvolalo stúpajúce napätie aj medzi ľuďmi hnutia Husíov alebo dozornými orgánmi - supervízormi, rovnako obsadenými prevažne Hášimovskými rodinami zo Sadah, skôr pre ich lojalitu ako pre ich zručnosti alebo skúsenosti v bezpečnostných silách.

14. Sťažovateľ sa voči Husíom nevyhraňoval, nijako voči nim nevystupoval ani sa neaktivizoval, nevyvíjal žiadnu nepriateľskú činnosť, politicky sa nikdy neangažoval a nebol ani členom žiadneho politického hnutia či strany. To, že nepodporuje Husíov, nechce s nimi spolupracovať a ani to, že pracoval pre medzinárodnú humanitárnu organizáciu, ešte samo o sebe nemožno považovať za dôvod prenasledovania na základe pripisovaného politického názoru, čomu nasvedčuje aj to, že pre miestnu charitatívnu organizáciu, pôsobiacu pre ďalšie medzinárodné charitatívne organizácie, pracoval aj jeho brat. Faktom je, že z dosahu na tieto charitatívne organizácie vyplývajú predovšetkým pozíčné a ekonomické záujmy a zisky Husíov z distribúcie humanitárnej pomoci a tovaru. Zo správ o krajine pôvodu je zrejmé, že ovládanie humanitárnych organizácií a zameriavanie sa na humanitárnych pracovníkov je predovšetkým motivované ekonomicko-mocenskými záujmami a taktikou boja, resp. možnosťami ďalšieho ovplyvňovania vývoja konfliktu. Je teda dôsledkom a súčasťou vnútroštátneho konfliktu a nie pripisovania akéhokoľvek politického názoru.

15. Z ďalších informácií vyplynulo, že Husíovia majú dostatok odborníkov z oblasti telekomunikácií, ktorí s nimi spolupracujú a ich služby využívajú pre svoje ciele. Kvalifikácia a zamestnanie sťažovateľa, pre ktoré by mal byť terčom záujmu resp. verbovania Husíov pre spoluprácu, nezakladajú relevantné dôvody pre udelenie azylu.

16. Z hľadiska prospektívnosti konania žalovaný uviedol, že v prípade sťažovateľa sa nepreukázalo, že bol vystavený prenasledovaniu z niektorého z dôvodov uvedených § 8 zák. č. 480/2002 Z.z. Zo strany Husíov síce čelil kontaktovaniu za účelom spolupráce, nie však bezprostredne pred odchodom z Jemenu a preto nemožno predpokladať, že by týmto pokusom čelil v budúcnosti vo väčšej miere ako v minulosti, o to viac, že sa preukázalo, že Husíovia neprejavovali o neho záujem z dôvodu pripisovania mu nejakých charakteristík, či z dôvodov uvedených v ust. § 8 zák. č. 480/2002 Z.z.

II.

Konanie na Krajskom súde

17. Sťažovateľ podal proti preskúmanému rozhodnutiu na Krajský súd v Bratislave správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“), namietajúc nesprávne právne posúdenie veci, skutočnosť, že skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi alebo v nich nemá oporu a podstatné porušenie ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej.

18. Krajský súd v Bratislave v konaní podľa ust. § 207 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) dospel k záveru o tom, že správnu žalobu je potrebné zamietnuť z dôvodu, že

- sťažovateľ voči Husíom nijako nevystupoval a ani sa nevyhraňoval, neangažoval sa politicky, nebol členom žiadneho politického hnutia či strany a žiadnu nepriateľskú činnosť voči Husíom nevyvíjal;

- žalovaný zohľadnil pôvod sťažovateľa vychádzajúci z línie proroka Mohameda a člena rodiny Hášimovcov, jeho špičkové vzdelanie, pôsobenie v medzinárodných organizáciách, telefonáty ako aj zastavenie na ceste autom v dvoch prípadoch neznámymi mužmi a následné telefonáty;
- z odpovedí sťažovateľa možno vyvodiť, že jeho situácia v krajine pôvodu nedosiahla intenzitu naplnenia znakov prenasledovanej osoby, ktorá sama poukazovala na rešpektovanie svojej osoby zo strany Husíov, ako člena známej a váženej rodiny, jeho kontaktovaniu neznámymi osobami došlo telefonicky v priebehu mesiacov november - december 2017, osobne, zastavením auta dňa 02.02.2018 a listom, v ktorom ho nabádali aby sa pridali k nim, a nespolupracoval s kresťanmi, ktorí ho neochránia a ďalším zastavením pred domom, kedy si po list prišli;
- nedošlo k uplatneniu vyhrážok, psychickému či fyzickému násiliu voči osobe sťažovateľa ani voči jeho príbuzným, bol len nabádaný na spoluprácu;
- z informácií zabezpečených žalovaným, či doložených právnou zástupkyňou nevyplýva, že by medzi odporcami Husíov či zadržanými humanitárnymi pracovníkmi boli aj členovia rodiny Hášimovcov, čo podporuje aj samotné tvrdenie sťažovateľa, že nevie ako mala ich spolupráca vyzerat', keďže ich presné požiadavky nepoznal;
- sťažovateľov nezáujem s Husíjmi spolupracovať nemožno vyhodnotiť ako prejav opozičného politického názoru s následkom prenasledovania a ani na jeho podporu využiť zásadu „in dubio pro reo," ktorej obsah je v danom prípade nenaplnený;
- právne názory podsúvané právnou zástupkyňou sťažovateľa dôvodiacou jeho prenasledovaním z politických, náboženských dôvodov a neochotou spolupráce s Husíjmi, sú nad rámec sťažovateľových výpovedí a sú rozširovaním dôvodov žiadosti o medzinárodnú ochranu;
- v rozpore s teóriou prenasledovania osoby sťažovateľa je aj zamestnanie jeho mladšieho brata v humanitárnej organizácii s pôsobením pre ďalšie medzinárodné humanitárne organizácie (teda s obdobným pôsobením ako žalobca), bez naplnenia akýchkoľvek náznakov prenasledovania jeho osoby, či už za prácu pre túto organizáciu alebo ako sankcie za neochotu spolupráce žalobcu s Husíjmi;
- žalovaný sa postavením sťažovateľa dôkladne zaoberal;
- sťažovateľ bol oslovený na spoluprácu, na ktorú nereflektoval, čo zostalo bez ďalších následkov a jeho ďalšieho kontaktovania. Ak by mali Husíovia záujem o sťažovateľa „aj politický, nebol problém ho vyhľadať a uniesť jeho či jeho rodinu".

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

19. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., t.j. krajský súd v konaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

20. Sťažovateľ poukázal na skutkové okolnosti prípadu a zdôraznil, že ako Hašimita vyjadril neochotu spolupráce s Husíjmi, čo Husíjovia vyhodnocujú ako prejav opozičného názoru. V nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že argumentácia o tom, že nezáujem spolupracovať s Husíjmi nemožno vyhodnotiť ako prejav opozičného politického názoru s následkom prenasledovania a ani na jeho podporu využiť zásadu in dubio pro reo je protirečiacia a nesúladná s právnym názorom Najvyššieho súdu SR vyjadreného v zrušujúcom rozsudku: „To, že Husíovia sťažovateľovi neublížili, ani ho nasilu neodvliekli, neznamená, že mu takéto konanie z ich strany nehrozilo. Ako vyplýva z výpovede sťažovateľa, Husíovia chceli, aby s nimi spolupracoval, zanechal zamestnanie a nepracoval pre neveriacich cudzincov, obviňovali ho, že ak pre nich pracuje, tým pôsobí proti nim. Žalovaný prípad sťažovateľa vyhodnotil bez dostatočného dokazovania ako prípad "obyčajnej osoby", ktorej Husíovia nepripisovali žiaden opozičný názor, lebo sa politicky neangažoval a neprejavoval, s čím sa nesprávne stotožnil aj krajský súd. K argumentácii žalovaného týkajúcej sa posúdenia sťažovateľových obáv z prenasledovania z dôvodu politického presvedčenia kasačný súd uvádza, že pre posúdenie tejto otázky nemusí byť podstatným, či sťažovateľ bol politicky aktívnym. V určitých situáciách nie je potrebné, aby ohrozená osoba aktívne prejavovala svoje politické názory (verejne, výslovne, ale už samotná neochota spolupracovať s pôvodcami prenasledovania môže byť

(konsenzuálnym) vyjadrením politických názorov."

21. Podľa sťažovateľa je absurdné, aby od neho krajský súd požadoval, aby bol pred podaním žiadosti o azyl obeťou fyzického alebo psychického násillia, či dokonca únosu. Takáto požiadavka je v rozpore s ustanoveniami zákona o azyle, Kvalifikačnej smernice a Dohovoru o právnom postavení utečencov. V tejto súvislosti poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu (rozsudok sp. zn. 1Sža/17/2016 zo dňa 11.10.2016).

22. Ďalej poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax, v ktorej sa Najvyšší súd vyjadruje k miere dôkazu, ktorými sa opodstatnenosť obáv z prenasledovania preukazuje, keď uvádza, že „v prípade, že žiadateľ uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa. Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv došlo, alebo by mohlo vzhľadom na postavenie žiadateľa o azyl v spoločnosti, názory, správanie atď. dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl." (rozsudok 1Sža/19/2016 zo dňa 09.01.2017).

23. Záverom navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie zrušuje a vec vracia žalovanému.

B)

24. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti okrem stručného zhrnutia prípadu sťažovateľa uviedol, že

- na základe rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžak/10/2017 zo dňa 27.06.2017 je zrejmé, že predpokladom právnej situácie nesprávneho právneho posúdenia veci je správne a zákonne zistený skutkový stav- správnosť a zákonnosť zistenia skutkového stavu logicky tým pádom nie je medzi účastníkmi sporná;
- intenzita skúseností sťažovateľa s príslušníkmi Husíov, aj s ohľadom na to, že jeho rodina je v tom sociálnom prostredí známa a vážená, nenadobudla taký rozsah, aby bolo možné konštatovať, že ide o prenasledovanie;
- mesto Sanaá, je celé pod kontrolou Husíov, ktorí prítomnosť a aktivity nemeckej, teda "západnej", spoločnosti GIZ, kde sťažovateľ pracoval, tolerujú;
- sťažovateľ bezprostredne pred odchodom z Jemenu nečelil žiadnym tlakom k spolupráci zo strany Husíov;
- žalovanému nie je známe, že by sťažovateľ aktuálne prežíval psychické alebo fyzické následky ako dôsledok udalostí, ktoré prežil v krajine pôvodu pred odchodom z nej a ani po príchode na Slovensko netrpel týmto spôsobom;
- v správach o krajine pôvodu sa nenašli hľadané správy o prenasledovaní Hášimovcov Husíjmi;
- objektívne informácie o možnom prenasledovaní a násilnom regrutovaní sťažovateľa, vzhľadom na jeho individuálny prípad a spoločenský status, z titulu, že je Hášimovec, resp. preto, že sa nezaradil do bojov proti vláde, sa nepotvrdili;
- Husíovia si nevytypovali sťažovateľa ako zradcu, ale chceli od neho, aby pre nich pracoval, avšak keď po vystupňovaní situácie nezmenil názor, nechali ho na pokoji;
- ak by mali Husíovia skutočný záujem o sťažovateľa a vedeli o ňom také podrobnosti, kde pracoval, býval, aké mal študijné zameranie a pracovné skúsenosti, určite by nebol problém ho vyhľadať a uniesť, aj keď zmenil režim svojho dňa;
- sťažovateľove dôvody pre opustenie Jemenu súvisia so svojvoľným násilím ako dôsledku ozbrojeného konfliktu;
- strata záujmu o sťažovateľa v období pred jeho odchodom z Jemenu tiež vypovedá o tom, že Husíovia nemali záujem ho uniesť;
- sťažovateľ dlhodobo pracoval pre nemeckú spoločnosť a podľa konceptu jeho právnej zástupkyne by

ho mohli prenasledovať v podstate hocikedy práve kvôli pripisovaným opozičným politickým názorom, čo sa však nestalo.

25. Záverom navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

III.

Právny názor kasačného súdu

26. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru o tom, že kasačná sťažnosť je dôvodná a preto postupom podľa § 462 ods. 2 S.s.p. napadnutý rozsudok zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

27. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 1 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 24. novembra 2020 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

28. Sťažovateľ napadol kasačnou sťažnosťou rozsudok Krajského súdu v Bratislave, ktorým bola zamietnutá správna žaloba proti preskúmanému rozhodnutiu. Žalovaný preskúmaným rozhodnutím neudelil sťažovateľovi azyl, pričom rozhodnutím (ČAS: MU-PO-118-46/2018-Ž dňa 07.12.2018, v časti o neudelení azylu zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžak/13/2019 zo dňa 21.08.2019), ktoré predchádzalo preskúmanému rozhodnutiu, mu poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka.

Podľa § 19a ods. 2 zák. č. 480/2002 Z.z. skutočnosť, že žiadateľ už bol prenasledovaný alebo utrpel vážne bezprávie alebo bol vystavený priamym hrozbám prenasledovania alebo vážneho bezprávia, je dôležitým znakom opodstatnenosti obavy žiadateľa z prenasledovania alebo hrozby vážneho bezprávia, ak nie sú závažné dôvody domnievať sa, že prenasledovanie alebo vážne bezprávie sa už nebude opakovať.

Podľa § 8 zák. č. 480/2002 Z.z. ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

29. Z výpovedí sťažovateľa najmä vyplynulo, že

- sťažovateľ je členom rodu Hášimovcov, ktorí odvodzujú svoj pôvod od rodovej línie proroka Mohameda a na základe toho je považovaný za prívrženca Husíov, ktorí sú jednou z bojujúcich strán v konflikte v Jemene;
- Husíovia považujú sťažovateľa za spojenca a chcú, aby s nimi spolupracoval, pridal sa k nim, zanechal zamestnanie a nepracoval pre neveriacich cudzincov;
- obviňovali ho, že pracuje ako agent pre cudzincov, preto ho kontaktovali, vyhrážali sa mu telefonicky a zastavovali ho na ceste;
- sťažovateľ bol trikrát telefonicky kontaktovaný neznámymi osobami v priebehu novembra až decembra 2017;
- sťažovateľa dňa 02.02.2018 zastavil počas cesty z práce pick up značky Toyota, z ktorého vystúpili dvaja ozbrojenci a pýtali sa ho, či stále pracuje pre agentov, uviedli, že ak pre nich pracuje, tým pôsobí proti nim (zjavne proti Husiom- pozn. kasačného súdu) a povedali, že voči nemu ešte nepoužili žiadne

násilie, ale radili mu, aby sa pridal k nim;

- následne sťažovateľovi opäť volali a dva dni na to dostal list, že sa má pridať k bojom na frontoch;
- o ďalšie dva dni ho opäť zastavili ozbrojenci na aute značky Toyota pred jeho domom, pýtali sa ho, či obdržal list, pričom im ho musel odovzdať;
- po vyššie uvedených incidentoch sťažovateľ išiel podať oznámenie na políciu, ktoré však polícia neprijala zrejme z dôvodu, že sami sú prívrženci Húsiiov;
- sťažovateľ sa obrátil na ministerstvo pre ľudské práva, kde mu povedali, že jeho sťažnosť môžu odstúpiť prokurátorovi, pričom Ministerstvo sa listom obrátilo v tejto veci na prokurátora dňa 01.04.2018;
- sťažovateľ sa domnieva, že Húsiovia mu neublížili, respektíve ho nasilu neodvliekli preto, lebo sa ho snažili presvedčiť na spoluprácu a z náboženského dôvodu ho považovali za jedného z nich;
- sťažovateľ sa obával pretrvávania vyššie uvedeného konania zo strany Husiiov, že by sa niečo mohlo stať, a preto sa rozhodol z krajiny spolu s manželkou a dcérou vycestovať;
- v prípade porážky Husiiov sa obáva, že by mohol byť prenasledovaný režimom prezidenta Hádiho, preto považuje svoj život v Jemene za ohrozený.

30. Žalovaný v preskúvanom rozhodnutí pravdivosť sťažovateľových tvrdení nepochybne a jeho výpoveď hodnotil ako konzistentnú, pričom ani kasačný súd tieto nedostatky vo výpovediach sťažovateľa nezistil.

31. Žalovaný pripisovanie opozičných názorov sťažovateľovi zo strany Husiiov pre jeho neochotu spolupracovať s nimi resp. pre jeho prácu v medzinárodných spoločnostiach nepovažoval za preukázané. Zároveň prípad sťažovateľa vyhodnotil tak, že v jeho prípade sa nepreukázalo, že by bol v minulosti vystavený prenasledovaniu z niektorého z azylovo relevantných dôvodov. Poukázal na to, že bezprostredne pred odchodom z krajiny pôvodu nečelil kontaktovaniu zo strany Husiiov a preto nemožno predpokladať, že by takémuto konaniu mohol čeliť v budúcnosti vo väčšej miere ako tomu bolo podľa výpovedí sťažovateľa.

32. Žalovaný zároveň poukázal na informácie o krajine pôvodu, z ktorých nemali vziť skutočnosti, svedčiacie o problémoch príslušníkov Hášimovcov pracujúcich v mimovládnych organizáciách, ktorí odmietajú spolupracovať s Husiiami.

33. Kasačný súd na prvom mieste poznamenáva, že konanie o medzinárodnej ochrane je špecifické tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.02.2008, č. j . 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27.03.2008, č . j . 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.07.2014 sp. zn. 1Sža 17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenia strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky. Žalovaný nemôže len na základe svojho subjektívneho názoru dospieť k záveru, že sťažovateľovi nehrozí v krajine prenasledovanie.

34. Z výpovede sťažovateľa je zrejмый nátlak voči jeho osobe zahŕňajúci vyhrážky, aj v súvislosti s použitím násilia a presvedčanie na spoluprácu, ako i neochota sťažovateľa spolupracovať, pričom súd poukazuje na informácie v spise, z ktorých vyplýva, že Hášimovia, ktorí Husiiov nepodporia sú vnímaní ako ich oponenti v zmysle hesla „Kto nie je s nami je proti nám“.

35. Je evidentné, že ku kontaktovaniu sťažovateľa, zo strany Husiiov došlo najmä z dôvodu, že tento ako príslušník Hášimovcov je považovaný za osobu spriateľnú, resp. za prívrženca Husiiov. Podľa správ o krajine pôvodu (Správa Kanadského výboru pre imigráciu a utečencov) vyplýva, že vedenie Husiiov sa môže zamerať na tých, ktorí nesúhlasia s ich politickými postojmi, alebo na nehusijských Hášimovcov, ak by kritizovali populizmus Husiiov. Od pôvodcu vyššie uvedenej správy pochádzajú ďalšie informácie (správa z 10.10.2017, MÚ-ODZS-2018/0000419-008) v zmysle ktorých ozbrojená skupina Husiiov, podporovaná štátnymi bezpečnostnými silami vykonala vlnu zatýkania svojich oponentov, v takýchto prípadoch môže dôjsť k nútenému zmiznutiu. Skutočnosť, že podľa tvrdení sťažovateľa príslušníci

Husíov doposiaľ nekontaktovali jeho brata (ktorý tak nemal príležitosť vyjadriť svoje postoje), nič nemení na tom, že títo sa už v minulosti zamerali na samotného sťažovateľa a nútili ho k spolupráci.

36. Z vyššie prezentovaných informácií o krajine pôvodu teda vyplývajú určité obavy z konania, naplňujúceho definíčné znaky prenasledovania, a to zo strany nešťátnych subjektov, ku ktorým môže dochádzať na väčšine územia krajiny pôvodu. Je zároveň nesporné, že sa jedná o konanie, ktoré je podľa dostupných informácií primárne politicky motivované, teda namierené proti oponentom Husíov. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalovaný do konania zaobstaral veľké množstvo informácií o krajine pôvodu sťažovateľa, z ktorých však nevyplývajú skutočnosti dostatočne vylučujúce obavy sťažovateľa z prenasledovania.

37. V tejto súvislosti správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konania vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo „v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu“ („benefit of doubt“). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názory, správanie atď. ... dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl (m.m. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sža/10/2015 zo dňa 23.05.2015). Z preskúmaného rozhodnutia ako aj z napadnutého rozsudku je zrejmé, že ako žalovaný tak ani krajský súd túto zásadou neuplatnili v prípade sťažovateľa, uvádzajúc absenciu podmienok pre jej aplikáciu.

38. V danom prípade je potrebné zohľadniť, že úroveň dôkazov v konaní o azyle, potrebná na zistenie podstatných skutočností je relatívne nízka - primeraná miera pravdepodobnosti - a musí sa brať do úvahy počas celého procesu. Je to tak z dôvodu možných nepriaznivých následkov v prípade nesprávneho rozhodnutia. Navyše žiadateľ o azyl pravdepodobne nemôže spracovať a prepravovať dôkazy z krajiny prenasledovania. Správny orgán si nemusí byť "istý", "presvedčený", alebo dokonca "spokojný" s pravdivosťou prípadu - to by stanovovalo príliš vysoký štandard dôkazov. V danom prípade stačí, že sa dá "akceptovať".

39. K argumentácii žalovaného týkajúcej sa posúdenia sťažovateľových obáv z prenasledovania z dôvodu politického presvedčenia kasačný súd uvádza, že pre posúdenie tejto otázky nemusí byť podstatným, či sťažovateľ bol politicky aktívnym. Aktivita sťažovateľa v krajine pôvodu nemusí predstavovať prejav politickej aktivity alebo presvedčenia. Zároveň podstatným v danom prípade nie je ani skutočné politické presvedčenie sťažovateľa. To sa javí byť nepodstatným najmä v prípadoch, kedy je údajný pôvodca prenasledovania presvedčený o spolupráci (kolaborácii) žiadateľa o azyl so skupinami osôb, ktoré vyznávajú odlišné politické presvedčenie a pod. (v tomto prípade zjavne dochádza ku kombinácii, nakoľko sťažovateľovi zrejme bola vytýkaná spolupráca s mimovládnyimi organizáciami /sťažovateľ bol vyzvaný aby zanechal zamestnanie a nepracoval pre neveriacich cudzincov, obviňovali ho, že pracuje ako agent pre cudzincov, pýtali sa ho, či stále pracuje pre agentov a uviedli, že ak pre nich pracuje, tým pôsobí proti nim/ a zároveň prejavil nesúhlasné stanovisko k výzve pridať sa do boja na strane Husíov). V určitých situáciách nie je potrebné aby ohrozená osoba aktívne prejavovala svoje politické názory (verejne, výslovne).

40. Podľa čl. 10 smernice č. 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany pri posudzovaní, či žiadateľ má oprávnenú obavu z prenasledovania, je nepodstatné, či má žiadateľ skutočne takú rasovú, náboženskú, národnú, sociálnu alebo politickú charakteristiku, ktorá spôsobuje prenasledovanie, za predpokladu, že takáto charakteristika je prisudzovaná žiadateľovi aktérom prenasledovania.

41. Vo vzťahu k rozhodnutiu kasačného súdu vo veci pod sp. zn. 1Sžak/12/2019 z 22.10.2019, na ktoré žalovaný v preskúmanom rozhodnutí poukazoval kasačný súd uvádza, že v prípade sťažovateľa ide o odlišný prípad. Vo vyššie citovanej právnej veci kasačný súd uviedol, že „samotná existencia navrhovateľových politických názorov, odlišných od vládnych, nie je sama o sebe dostatočným dôvodom na udelenie azylu, pretože navrhovateľ nepreukázal, že má dôvod sa obávať prenasledovania za svoje politické názory, ktoré nie sú tolerované vládnuším režimom, pre svoju kritickosť voči politike a metódam režimu. Keďže nebola splnená podmienka poznania jeho politických názorov zo strany štátnych orgánov v krajine jeho pôvodu, pretože v prípade navrhovateľa tieto neboli verejne proklamované, nemohlo dôjsť ani k prenasledovaniu navrhovateľa za politické názory zo strany štátnych orgánov. Teda aj v prípade, že by sťažovateľ odlišné politické názory mal, tieto v žiadnom prípade neprezentoval.“ Pre posúdenie prípadu bola pre kasačný súd relevantná podmienka poznania opozičných politických názorov (ktoré žiadateľ vo vyššie uvedenom prípade zjavne skutočne mal). V prípade sťažovateľa k naplneniu vyššie uvedenej podmienky celkom zjavne došlo, a to vzhľadom na sťažovateľom tvrdené kontaktovanie zo strany Husíov, ktorí poukazovali na sťažovateľovu aktivitu vo vzťahu k mimovládnyim organizáciám. Zároveň sťažovateľ svojim konaním dal najavo neochotu pridať sa v bojoch na stranu Husíov, čo mohlo mať za následok pripisovanie politickej oponentúry. V určitých situáciách nie je potrebné, aby ohrozená osoba aktívne prejavovala svoje politické názory (verejne, výslovne), ale už samotná neochota spolupracovať s pôvodcami prenasledovania môže byť latentným vyjadrením politických názorov.

42. V zmysle § 8 písm. a) zák. č. 480/2002 Z.z. aj keď nie je nevyhnutné, aby sa žiadateľ v krajine pôvodu stal obeťou prenasledovania, nakoľko minimálnou požiadavkou pre udelenie azylu v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia je opodstatnená obava z prenasledovania z tam uvedených dôvodov, jeho predchádzajúca skúsenosť je dôležitým znakom opodstatnenosti obavy žiadateľa z prenasledovania. Predchádzajúca skúsenosť žiadateľa nie je nevyhnutná nakoľko konanie o medzinárodnej ochrane je špecifickým okrem iného tým, že ide o prospektívne rozhodovania, t.j. posudzuje sa opodstatnenie strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sža/19/2016 zo dňa 09.01.2017, sp. zn. 1Sža/17/2014 zo dňa 29.07.2014). Skutočnosť, že Husíovia sťažovateľovi neublížili, ani ho nasilu neodvliekli, neznamená, že mu takéto konanie z ich strany nehrozilo. Minulú skúsenosť žiadateľa s prenasledovaním je nutné hodnotiť ako skutočnosť, ktorá pridáva žiadosti o udelenie azylu na opodstatnenosti. Avšak zároveň, žiadateľom prezentované obavy z prenasledovania nie je možné vylúčiť absenciou skúsenosti s prenasledovaním. Preto pokiaľ krajský súd (ako aj žalovaný) podmieňoval udelenie azylu vyššie naznačeným spôsobom, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

43. V predmetnej právnej veci tak kasačný súd, rešpektujúc vyššie uvedené zásady a špecifiká konania o medzinárodnej ochrane, dospel k záveru o tom, že v prípade sťažovateľovej žiadosti nemožno s dostatočnou istotou vylúčiť naplnenie predpokladov pre udelenie azylu z dôvodu imputovaného zastávania politických názorov.

V.

44. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávneému záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

45. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti,

trovy konania priznal. V zmysle § 175 ods. 2 S.s.p. v spojení s dôvodovou správou k § 467 S.s.p. (teleologický výklad) o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením krajského súdu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.